

DELA VSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA **60** VIN.

»Potem me poslušaj!« je rekel Arbak in glas se mu je pri tem izpremenil v šepetanje; »ti pojdeš prej v svoj grob kakor njemu v narobe. Mar misliš, da bo Arbak trpel takega tekmeca kakor je tale slabotni Grk? Mar misliš, da je zato gledal, kakó je sad zorel, da ga bo drugemu prepustil? Zala bedakinja, tega pa ne! Moja si — vsa — samo moja — in s tem — s tem te jemljem v svojo oblast!« Pri teh besedah je objel Jono, in v tem divjem

>Ate,< je odgovoril Glavk in se je takoj lotil Egipčana. Meitem je Apecid vzdignil sedaj nezavestno sestro od tal, vendar je bil od prevelikih duševnih naporov tako izmučen, da ni imel toliko moči, da bi jo ponesel proč, dasiravno je bila lahke, nežne postave; zbok tega jo je položil na sedež, stal ob njej z golim nožem v roki in opazoval boj med Glavkom in Egipčanom vsak hip pripravljen zabosti Arbaka v prsi, če bi se zmagala nagnila na njegovo stran. Obdava nasprotnika sta se močno držala drug drugega — roke so iskale vrat drugega — glava je bila nagnjena nazaj — oči so se ljuto iskrale — mišice in žile napenjale — ustnice odprte, zobe stisnjene; obdava sta

Ko je izustil te besede, je bilo videti, kakor da je mirni veliki boginja obraz iznenada oživel. Skozi črni mramor se je posvetila kakor skozi prozorno kopreno svilla škrlatasto žareča svetloba: okrog glave so ji svigale žive strele, oči so ji postale kakor obte živega ognja in se srdito upirale v Glavka. Glavk je prepaden in zavzet ob tem nenadnem, lajnstivenem odzivu na prošnjo svojega sovražnika — in ne prost podedovane praznovernosti svojega rodu prebledel kot zid spriču lega čudnega oživljenja črnega mramorja — kolena so se mu šibila — neka nadzemiska groza ga je obšla in obstal je zmeden, osepjen in brez moči pred svojim sovražnikom! Arbak pa mu ni dal niti hipa časa, da bi se zopet zavedel. »Unri, lopov!« je zavpil z gromovitim glasom in planil nad Grka. »Mogočna Mati te hoče imeti kot

Pod zemljo se je čulo oddaljeno, votlo, zamolklo bobnenje in gromenje — zavesa v sobani se se tresla kakor v viharju — oltar se je zazibal — tripožnik zamajal, in stober je tre-

GRKI PROTI TURKOM.

LDU Dunaj, 28. marca. (Havas.) Uradno se poroča: Grki so napadli sovražnika na črni Češme—Balmahmu, ga potisnili nazaj in ga zasledovali do črte 8 km zapadno od Affion—Kara Hissarja. Izgube grških čet so neznatne. Severna skupina je prodrla do Bighurta.

JAPONSKA SE OBOROŽUJE.

LDU Washington, 26. marca. (Brez-žično.) Japonski mornariški minister je javil časnikarjem, da Japonska ne namerava nikogar napasti. Izgraditi namerava tako močno mornarico, da bo državo branila pred vsakim napadom. Japonska je vedno pripravljena, udeležiti se pri splošnem zmanjšanju oboroževanja na morju.

Politični dogodki.

Shod v Predosljah. V ponedeljek, dne 28. t. m. se je vršil v Predosljah pri Kranju dobro obiskan shod, na katerem je govoril posl. Gostinčar. Sprejete so bile soglasno protestne resolucije glede šolskih odredb, dalje resolucija za pravično ureditev agrarne reforme in resolucija glede slučaja mobilizacije.

Socialdemokratski škandal ni postal manjši niti, ko je v soboto načelstvo JSDS priobčilo izjavo, v kateri hoče g. Kristana nekako sramežljivo braniti. O izgubi pri »Nakupovalni zadrugi« pravi izjava, da odgovarjajo za dotično izgubo zasebniki, ne pa Nakupovalna zadruga, ki ne bo trpela nikakršne škode. To ugotovitev jemljemo na znanje s pristavkom, da smo tudi mi prav odločno pisali, da delavci ne bodo pri izgubi prav nič trpeli. V izjavi JSDS pa pogrešamo še ugotovitve, da se med onimi zasebniki nahaja tudi g. A. Kristan. In to je ravno, kar smo mi pisali ter grajali, ker je bil v prvi vrsti on odgovoren za vso izgubo. Izjava JSDS nas pa tudi pouči, da A. Kristan še ne misli odločiti od stranke »zaupanih mu mesta«, dokler ne sprejme Friderikovega ravnanja. Če pa g. A. Kristan ostane še dalje v vodstvu gospodarskih podjetij socialistične stranke, o tem bodo odločale dotične organizacije same. Tako je v bistvu potrjeno vse, kar smo pisali. Izjava socialdemokracije nam potrjuje le še to, kar smo tudi že pisali, da ostane A. Kristan še dalje mandat socialdemokracije. In s tem je povedano vse!

Jasna izpoved. Dolgo že nihče več ne dvomi o tem, da preveča naše sedanje »državotvorce« najpristnejši materialistični duh brez najmanjših primesti kakršnegakoli idealizma. Denar in oblast — oblast in denar, to je vsa načelna skrivnost teh mož. V naši državi se sicer še uporablja fraza, da se vlada »po milosti božje«, toda v resnici se vlada danes v Jugoslaviji po milosti Mamona brez trohice božanskega navdahnjenja. Kako lepo je govoril nedavno novi ameriški predsednik Harding ob nastopu svoje državniške službe: da veruje v božjo Previdnost in njene posebne namene z Združenimi državami in kako ga ravno ta vera krepi in navdaja z veseljem zaupanjem v bodočnost. Sedaj pa primerjajmo s tem, kar piše o državi in veri Pašičevo glasilo »Samouprava«! Ta list je 23. t. m. na uvodnem mestu prinesel nekaj poluradni odgovor na protest katoliškega ljudstva proti nameravanemu razkristianjenju šol. Spekel ga je najbolj naš protestni shod v Ljubljani in dotični dr. Gosarjev govor: »Samouprava« pravi,

petal in se gibal semintja. Črna mramornata glava boginje se je zamažala, se zvalila s posteljkami ter padla na Egiptčana, ki se je sklanjal nad svojo žrtvijo, in ga zadela ravno med ramo in vrat, tako da se je brez vsakega glasu, brez vsakega znamenja življenja zgrudil kakor od smrti zadet po tleh, očitno srt prav od onega božanstva, ki ga je tako brezbožno oživel in oklical na pomoč!

»Zemlja je rešila svoje otroke!« je rekel Glavk in opotekaje vstal. »Blagoslovljen bodi strašni potres. Zahvalimo se molitvijo božjo previdnost!« Pomagal je Apecidu vstati, nato pa je vzdignil Arbakovo glavo. Egiptčan je bil videti kakor mrtev — kri mu je iz ust tekla po sijajnem oblaku — padel je Glavku iz rok in rdeči tok je počasi curljal po mramorju. Iznova se je potresla zemlja pod njihovimi nogami, tako da sta se morala dru drugega prijeti. Tresenje je ponehalo tako iznenada kakor je prišlo. Tedaj se nista več obotavljala. Glavk je vzdignil Jono in bežali so iz brezbožnega kraja. Komaj so dospeli na vrt, so jih na vseh straneh srečale bežeče, neredne grude žensk in sužnjev, ki so bile v svojih svečanih, blestečih oblačilih v čudnem nasprotju s svetlo grozoto trenutka in misleč samo na svoj strah se očitno niso zmenile za neznanca. Šestnajst let je mirovala ona goreča, izdajaka zemlja, sedaj pa je zopet grozila z razdejanjem. Samo en glas je bilo slišati: Potres! Potres! Apecid in njegov tovariš sta brez ovir prišla dalje ne da bi stopila v hišo, hitela po enem od dreveredov ter odšla skozi majhna vrata; tamkaj pa je na majhnem gričku, iznad katerega so se vzdigovale temnozelenke aloje, v mesečni sedela sklonjena postava slede deklice in bridko jokala.

da Srbi tega ogorčevanja katoličanov ne razumejo. Pri njih da cerkev (pravoslavna seveda) nikoli ni bila in ni hotela biti drugega nego »organ države«. Tudi v novi državi — nadaljuje list — drugače biti ne more in ne sme. Cerkev mora biti državi podložna in mora za vsako ceno in brez-pogojno služiti njenim ciljem. Državi gre v vsakem slučaju brez-pogojno prednost pred cerkvijo. To že iz enostavnega razloga, ker ima država popolnoma pozitivne cilje, svrhe, ki se izpolnjujejo na tem svetu, dočim leže cilji vere in cerkve onstran groba v neizvestnosti, v goli predstavi. — To je jasno povedano: Ta svet in nanj navezana telesnost — to je pozitivno, to je resnično, to edino velja. Kar sega preko tega — je prazna domišljija! Da so sile, ki gibljejo svet in ustvarjajo zgodovino človeštva in narodov, netvarne, nadnaravne, to našim državotvorcem ni »izvestno«, dasi je »prst božji« v življenju posameznika in narodov dovolj očit za vsakega, kateremu tanjše duševne sposobnosti še niso popolnoma otopele. — Z enako jasnostjo gre »Samouprava« dalje in izjavlja, da ako pride kdaj cerkev v opreko z državnimi cilji, potem velja državi kot njen sovražnik, ki ga sme država z vsemi sredstvi pobijati. Med ta sredstva spada tudi gojitev »verske strpnosti« v šoli in onemogočenje verskih šol. Torej vendar! Vlada in vladinovi namreč drugače vedno zatrjujejo, da nikomur ne pri-haja niti na misel, dotikati se vere in cerkve in da kdor trdi kaj drugega, podtika in hujska. Sedaj potrjuje tudi »Samouprava«, kako prav je umelo katoliško ljudstvo razne vladne določbe o šoli v ustavi in zunaj nje in kako upravičen je bil zlasti tudi zadnji protestni shod v Unionu. Ako Srbi danes še ne razumejo, se bodo morali pač v bodoče naučiti razumeti, da katoličani naloge vere in cerkve stavimo višje, nego so oni vajeni in da svoje cerkve nikdar ne bomo dovolili potegniti v nižave navadne državne ustanove.

Nemiri v Šleziji. Na pštinskem ozemlju so bili težki izgredi proti uradni-kom industrijskih in rudniških naprav. Terroristi so 40 nemško mislečih uradnikov z udarci in ubodlaji težko ranili. Ti uradniki so morali bežati s svojimi družinami. Deputacija ranjenih uradnikov je odpotovala v Opole k mednarodni komisiji, da tam poroča o izgredih v Pštini. Nekaj rogov so po begu uradnikov na višje povelje apzli.

Kratek odgovor dr. Lenardu. Gospod dr. Lenard dokazuje v »Straži« 25. t. m., da je njegov nazor o ruskih razmerah pravilen. Nasproti temu pa ugotavljamo, da njegov nazor nasprotuje dejanskim razmeram v Rusiji, ki smo jih mi imeli priliko spoznati na lastne oči in skrbno opazovati, tako pred revolucijo kakor po njej, zlasti med kmetskim prebivalstvom in v najtesnejšem stiku z njim. Da so imeli Es-eri v prvi dumi velikansko večino, je naravno, ker so kot voditelji revolucije 1905. leta bili na slovesu na radikalnejših revolucionarjev. Spravilo jih je na vrh njihovo delovanje z bombami, političnimi umori, štrajki, upori itd., ne pa trajno politično delo med ljudstvom, ker zato na Ruskem nikdar in nikoli ni bilo nobene možnosti. Es-eri so bili in so ostali stranka izvestnega sloja inteligentov. Pri poznejših volitvah v dumo volja ljudstva sploh ni prišla do resničnega izraza, ker je spričlo splošne korupcije administrativnega aparata bilo to vobče izključeno. Isto velja za volitve v konstituanto po revoluciji 1917. leta, katere so imeli v rokah Es-eri potom deželni (zemski) uprav. Kmetijske proletarske mase so nasproti tej konstituenti bile tako čudovito indifereantne, da niso ganile niti prsta, ko so jo boljše, ki takrat niso imeli na razpolago niti Kitaicev niti Mažarov, razgnali. Vzrok temu je bil ta, da so Es-eri že od prvih dni revolucije dalje pokazali svojo popolno politično nesposobnost praktično udelestiti svoj agrarni program in so se kot nihalo majali zdej od desne na levo, zdej od leve na desno. Da so se političnega življenja Es-erov udeleževali glavno »kmetski ljudje«, to je g. dr. Lenard vzel naravnost iz zraka. Voditelji Es-erov so bili advokati, zdravniki, agronomi, člani »zemskih uprav« ter voditelji Zadrugne organizacije, predstavniki ali podeželske inteligence ali pa kmetske buržoazije (resnost socialnega agrarnega programa Es-erov!), skrajno obsovanjeni pri kmetskem proletariatu in mnogi zelo skompromitirani že iza carskega režima, zlasti oni, ki so sedeli v deželnih upravah. Kako so Es-eri zgubili tla v ljudstvu, zato pa imamo dokaze tudi že iz leta 1919/20. Ko je v Sibiriji padla Kolčakova vlada, ljudstvo ni podpiralo provizorične vlade, ki so jo sestavili na svojo pest Es-eri, ampak jo vrгло, dokler niso prišle boljše, če te Na Daljnem Vzhodu pa, od Irkutsk do Primorja, kjer se je osnovala zveza treh republik, so Es-eri pri ometovanih volitvah — zadnje so se vršile l. 1921, dobili neznatno število glasov iz krogov inteligence, kmetije so pa volili svojo stranko, ki ima skupaj s komunisti ogromno večino. Isto bi se zgodilo v Rusiji, če bi prišlo zopet do volitev v konstituanto. — Tako stoji faktično razmere, opazovane na podlagi dejstev in na licu mesta.

Dnevni dogodki.

Zavraten umor pri Medvodah. Na velikonočno nedeljo proti 4. uri zjutraj je bil pos. Janez Krek po domače »Lužar« iz Gonajka, obč. Medvode na poti iz Gonajka proti Trnovu zavratno umorjen. Neznani storilec je streljal iz neposredne bližine ter je krogla zadela Krika v hrbet in mu prevrtala desna prsa.

Posiv. Dne 21. marca 1921 je požar vpepelil Knežjo vas, občina Dobrič, politični okraj Novo mesto. Zgorelo je 14 hiš, vsa gospodarska poslopja, gospodarske potrebnosti, živež, perilo, živina itd. Brez strehe in brez pre-

moženja se nahaja 81 ljudi. Po nesreči prizadeti prebivalci Knežje vasi so torej v skrajni bedi, po svoji lastni moči si ne morejo pomagati, treba jim pomoči od drugod. Da se jim olajša beda, razpisujem s tem nabiranje milih darov v celem območju deželne vlade za Slovenijo. Darovi se sprejemajo v Ljubljani pri poverjeništvu za notranje zadeve (ravnateljstvo pomožnih uradov) in pri mestnem magistratu, drugod pri vseh okrajnih glavarstvih in pri oblastvih, katere bodo ta določila, nadalje pri mestnih magistratih v Celju, Mariboru in Ptuj. Ljubljana, dne 24. marca 1921. Deželna vlada za Slovenijo — poverjeništvu za notranje zadeve.

Smrt kardinala Gibbonsa. V Baltimoru je te dni umrl kardinal Jakob Gibbons, eden največjih katoliških mož v Ameriki. Po rodu je bil Irec in od svoje mladosti goreč katoličan. Posvetil se je duhovskemu poklicu in je spričlo svojih velikih sposobnosti in čednosti že zgodaj dosegel visoke cerkvene časti. Z vso vne-mo je vse življenje delal za notranjo in zunanjo povzdigo katol. cerkve v Ameriki, kar se mu je tudi v meri posrečilo. Katoliška cerkev v Ameriki stoji danes visoko nad vsemi drugimi verstvi, a kardinala Gibbonsa je spoštovala vsa Amerika kot preroka. Primerjali so ga večkrat z osebnostjo Leona XIII. Svojemu irskemu pokolenju je pokojnik v vseh trenutkih življenja ostal zvest.

Časnikarski kongres v Sarajevu. Sarajevskega kongresa časnikarjev se je udeležilo 80 delegatov, ki so imeli seboj čez 120 pooblastil. Došli so s posebnim vlakom v soboto popoldne v Ilidže, kjer so jih pričakovali sarajevski tovariši. Pozdravil jih je načelnik občine Ilidže. Ob šestih stih se je pod predsedstvom g. Kovača (Zagreb) otvorila predkonferenca, na kateri se je določil dnevni red in nominiranje predsedništva in tajništva kongresa. Za predsednika je izvoljen Sahib Korkut (Sarajevo), za podpredsednike Nikolajević (Belgrad), Kovačić (Zagreb) in Vodeb (Ljubljana). Vsako združenje je nominiralo dva sekretarja. Vršile so se volitve v odseke in čitalo se je pismo splitskega župana, ki pozivlje novinarje, naj bi se prihodni kongres vršil v Splitu. Ob 20. je bila večerja, v nedeljo zjutraj pa se je otvoril kongres.

Občinski volilni red za Slovenijo. V založbi Tiskovne zadruge je pravkar izšel nov volilni red, po katerem se bodo vršile prihodni mesec občinske volitve po Sloveniji. Volilni red, ki je izšel v jako priročni izdaji, bo dobro služil občinskim uradom, glavarstvom, kakor tudi strankam, ki bodo posegle v volilni boj. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ul. 6 in velja s poštnino vred 4.40 K, ako se denar vnaprej pošlje.

Gozdni požar. Lepi gozd Zabukovje pri Čepuljah je pričel 18. t. m. goreti. Domačini Spodnjega in Srednjega Bitnja so požar pogasili, toda čez nekaj časa je zopet izbruhnil požar, katerega so pogasili šele 19. t. m. Požar je uničil 3 orale gozda.

Vlom v Brezovem pri Polniku. Anton Korelec, ki je bil rojen l. 1902 v Ameriki, je dne 27. t. m. vlomil v trgovino Marjete Pavlin na Brezovem in ukradel 5155 K denarja in za 300 kron različnega blaga. Vlomilca je prijel kočarjev sin Jernej Zgonec, ki ga je izročil orožnikom.

Umorjenega novorojenčka so našli v okolici Kranjske gore. Kdo je dete umoril in čegavo je, se še ne ve.

Proti malariji in tuberkulozi. V Splitu se otvori šola za izučbo zdravniških pomočnic v boju proti malariji in jetiki. Po izučbi bodo službovale pod vodstvom zdravstvenega odseka za Dalmacijo in prejemale po 600 dinarjev mesečne plače na službovanju izven Dubrovnika vrhu tega pa 10 dinarjev dnevnic in vse potne stroške.

Lakota na Kitajskem. Lakota je v nekaterih provincah strašno razsajala. Vsled pomanjkanja hrane je umrlo nad 50 tisoč ljudi.

Predrzne tatice. Okolu 20. t. m. se je pripeljala v Zagreb Samoborčanka Irma Singer, ki je imela s seboj v kovčegu za 400.000 K vložnih knjižic in dragocenosti.

V Zagrebu se je obrnila na hišnico Ano Kranjc, da bi ji preskrbela kako stanovanje. Tu sta bili navzoči tudi neka Marija Kašaj in njena hči Regina. Hišnica je odšla z Irmo Singer v sobo, oni dve sta ostali sami v kuhinji, kjer je Singer pustila svoj dragoceni kovčeg. Ko se je Singer vrnila v kuhinjo, je našla kovčeg izropan. Šla je na policijo, ki je dognala, da so tatvino izvršile gori navedene ženske sporazumno. Plen so našli skrit deloma v stolnici, deloma na pokopališču. Ena tatic je med preiskavo skušala izvršiti samoumor.

Ljubljanski dogodki.

Ij Framazonske lože v Ljubljani. Današnji »Naprej« poroča: »Poleg že obstoječe prostozidarske (»framavarske«) lože se je ustanovila v Ljubljani tik pred prazniki še ena loža, ki pripada zvezi »Večika Moskva«. Vodstvo lože zastopa A. P. J. P. Srečna Ljubljana!

Ij Nov komunistični dnevnik. Te dni se je mudil v Ljubljani voditelj srbskih komunistov, dr. Sime Marković, ki je imel s tukajšnjimi komunisti daljša posvetovanja. Njegovo bivanje v Ljubljani je v zvezi z izdajanjem novega komunističnega dnevnika za Slovenijo.

Ij Krajevni odbor SLS za šolski okraj ima važno sejo danes, 29. marca, ob 8. uri zvečer v Jugoslav. tiskarni. Radi važnosti seje, je neobhodno potrebno, da se je vsa član udeleži. — Predsednik.

Ij Krajevni odbor SLS za šentjakobski okraj (II. okr.) ima sestanek v sredo ob 7. uri zvečer v šentjakobski prosveti, Sv. Florijana ulica 15. Vabijo se tudi vsi drugi somišljeniki SLS, da se tega važnega sestanka zanesljivo udeleže.

Ij Tečaj za krojače v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti bo priredil v Ljubljani pri-krojevalni tečaj za krojače. Interesenti naj prijavijo svoj pristop do 1. aprila t. l. pismeno ali ustmeno na Urad za pospeševanje obrti, Ljubljana, Dunajska cesta št. 22.

Ij Ljubezen kr. policijskega ravnateljstva v Ljubljani do uradništev. Pošte so upoštevajoč potrebo da morajo uradništva časopisov brati tudi prepovedane inozemske časopise, včasih dostavila kakemu uradništvu kak časopis, katerega je mo-drost policijskih Metternichovih potomcev prepovedala. Metternichovski policijski modrijani so se zato pritožili in poštno in brzobjavno ravnateljstvo je zato poštničnim uradom strogo naročilo, da ne smejo prepovedanih listov nikomur, tudi uradništvom ne, dostaviti, marveč jih morajo predložiti naravnost predsedstvu deželne vlade v Ljubljani.

Ij Izginil je. Pečarskemu mojstru Heri-felju je pred 14 dnevi pobegnil 16 letni vajenec Stanko Bručan. Klati se po mestu in okrog kolodvora, kamor baje tudi zahaja spat.

Naša društva.

d »Zvezda« ima danes zvečer ob 20. uri v posvetovalnici K. T. D. v Jugoslav. tiskarni sestanek. Tovarišice, osobito članice versko-znanstvenega odseka, naj se ga udeleže polnoštevilno.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega časa«.

Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Imate bolečine? V obrazu? V celem telesu? Vaše mišice in živci Vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-fluid! Bodete se čudili! 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošari-na posebej.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice! 6 škatlic 18 K. Prava želodec okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 20 K. Omot in poština posebej, a najceneje. Eugene V. Feller, Stubica donja, Elsa trg št. 245, Hrvatska. A.

Štiri milijone kron

zadene v najbolj srečnem slučaju igralec državne razredne loterije.

320.000 kron

je znašal glavni dobiček v tretjem razredu, ki ga je zadela srečna Zadrugna gospodarske banke št. 34.238.

Novo žrebanje

se vrši 8. in 9. aprila. Kdor je doslej igral, a še ni zadel, mora zamenjati srečke 3. razreda za nove srečke 4. razreda do 3. aprila. Nova srečka stane kolikor stara: cela 192 K, polovica 96 K, četrtina 48 K, osmina 24 K. Kdor se ni igral, a hoče igrati v tretjem razredu, mora plačati srečke vseh starih razredov, torej štiri-kratni iznos.

Zadnja prilika. Nekaj srečk ima še na razpolago

Zadrugna Gospodarska banka d. d. v Ljubljani, Dunajska c. 38, I. nadstr.